

Uzasadnienie do uchwały Sejmiku Województwa Lubelskiego w sprawie określenia wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminu państwowego na prawo jazdy w województwie lubelskim

Uchwała w sprawie określenia wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminu państwowego na prawo jazdy w województwie lubelskim stanowi akt prawa miejscowego wydany na podstawie art. 56a i 56b ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2023 r. poz. 622, z późn. zm.).

Powyższe uregulowanie wprowadzone zostało ustawą z dnia 4 listopada 2022 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz ustawy o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2022 r., poz. 2589), która weszła w życie 1 stycznia 2023 r. Ustawa z dnia 4 listopada 2022 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz ustawy o kierujących pojazdami, w art. 2 wprowadziła zmiany w ustawie o kierujących pojazdami poprzez dodania art. 56a i 56b, w których to przepisach został wprowadzony obowiązek określania wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminu państwowego na prawo jazdy przez sejmik województwa w drodze uchwały będącej aktem prawa miejscowego, uwzględniając koszty rzeczowe i osobowe związane z przeprowadzaniem egzaminów państwowych. Jednocześnie wskazane zostały maksymalne opłaty za część teoretyczną i praktyczną egzaminu z uwzględnieniem kategorii prawa jazdy.

Pierwszą uchwałę w powyższym zakresie sejmik województwa, w związku z przepisami przejściowymi, miał podjąć w terminie do 30 czerwca 2023 r. Sejmik Województwa Lubelskiego podjął stosowną uchwałę w dniu 27 lutego 2023 r. – uchwała nr XLV/683/2023 Sejmiku Województwa Lubelskiego w sprawie określenia wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminu państwowego na prawo jazdy w województwie lubelskim.

W myśl postanowień art. 56b ustawy o kierujących pojazdami, maksymalne stawki opłat, o których mowa w art. 56a ust. 1 tej ustawy, ulegają corocznie zmianie na następny rok kalendarzowy w stopniu odpowiadającym średniorocznemu wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, ogłaszanemu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Oznacza to, że maksymalne stawki corocznie wzrastają o ww. wskaźnik, niemniej jednak nie stanowi to o faktycznym corocznym obowiązku zmiany stawek opłat przez sejmik województwa. Ustawodawca, wprowadzając przepis w takim brzmieniu miał na celu waloryzację maksymalnych stawek opłat (tj. 50 zł, 200 zł i 250 zł) bez potrzeby zmiany ustawy w tym zakresie.

Pierwsza zmiana na podstawie art. 56b ustawy może nastąpić w roku 2024 na podstawie Komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 stycznia 2024 r. w sprawie średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2023 r. (M.P. 2024 poz. 22), który ogłosił, że średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2023 r. w stosunku do 2022 r. wyniósł 111,4 (wzrost cen o 11,4%).

Maksymalne stawki opłat za egzamin państwowy na prawo jazdy, o których mowa w art. 56a ust. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, do jakich można obecnie podnieść aktualne opłaty za egzamin w województwie lubelskim, zgodnie z przedmiotową ustawą wynoszą:

- 55,70 zł - za część teoretyczną egzaminu państwowego w zakresie uprawnień każdej kategorii prawa jazdy oraz uprawnienia do kierowania tramwajem;
- 222,80 zł - za część praktyczną egzaminu państwowego w zakresie uprawnień prawa jazdy kategorii AM, A1, A2, A, B1, B, B96, C1, D1 lub T;
- 278,50 zł - za część praktyczną egzaminu państwowego w zakresie uprawnień prawa jazdy kategorii B+E, C1+E, C, C+E, D, D+E lub D1+E.

Zgodnie z art. 116 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1047 z późn. zm.), Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego są samorządowymi wojewódzkimi osobami prawnymi. Nadzór nad Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego sprawuje zarząd województwa. Zgodnie z art. 119 ust. 1 i 2 przedmiotowej ustawy, WORD prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie. Przychodami Wojewódzkich Ośrodków Ruchu Drogowego są: wpływy z wykonywania zadań, o których mowa w art. 117 ust. 1 ustawy, wpływy z wykonywania innych zadań z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego, o których mowa w art. 117 ust. 2 ustawy oraz wpływy z działalności, o której mowa w art. 117 ust. 3 ustawy.

Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego z terenu województwa lubelskiego, sygnalizują problemy dotyczące pogarszającej się sytuacji finansowej, wynikającej z nieadekwatnych stawek opłat za egzamin na prawo jazdy, w stosunku do ponoszonych przez Ośrodki kosztów. Taka sytuacja spowodowana jest przede wszystkim wzrostem kosztów działalności egzaminacyjnej, na które wpływ mają m.in. ceny paliw, energii elektrycznej, gazu, jak też płacy minimalnej. Należy zauważyć, że ponad 80 % przychodów Wojewódzkich Ośrodków Ruchu Drogowego z terenu województwa lubelskiego stanowią przychody z działalności związanej z prowadzeniem egzaminów na prawo jazdy.

Obecnie wysokość opłaty za przeprowadzenie egzaminu państwowego określa uchwała nr XLV/683/2023 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie określenia wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminu państwowego na prawo jazdy w województwie lubelskim, zgodnie z którą wysokość opłat kształtuje się następująco:

- 1) 50 zł - za część teoretyczną egzaminu państwowego w zakresie uprawnień każdej kategorii prawa jazdy oraz uprawnienia do kierowania tramwajem;
- 2) 200 zł - za część praktyczną egzaminu państwowego w zakresie uprawnień prawa jazdy kategorii AM, A1, A2, A, B1, B, B96, C1, D1 lub T;
- 3) 250 zł - za część praktyczną egzaminu państwowego w zakresie uprawnień prawa jazdy kategorii B+E, C1+E, C, C+E, D, D+E lub D1+E.

Zmiany wprowadzone ustawą z dnia 4 listopada 2022 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz ustawy o kierujących pojazdami, miały na celu umożliwienie Wojewódzkim Ośrodkom Ruchu Drogowego rozwiązywanie problemów związanych z bieżącym finansowaniem swoich zadań.

Niniejsza uchwała realizuje ten cel poprzez ustalenie nowej wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminów na prawo jazdy w Wojewódzkich Ośrodkach Ruchu Drogowego na obszarze województwa lubelskiego.

Wojewódzkim Ośrodkom Ruchu Drogowego, powierzono również realizację zadań publicznych w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Przyjęty model ekonomiczny funkcjonowania Ośrodków zakładał, że uzyskane przychody związane z realizacją egzaminów

dodatkowo będą przeznaczone na finansowanie inicjatyw z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego (BRD). Bez zmiany strony przychodowej, obecnie działalność ta jest ograniczona.

Odnutowywany jest ciągły wzrost cen za media (energia elektryczna i ciepła, woda, gaz), stawki opłat za odbiór śmieci komunalnych i ścieków, ubezpieczeń oraz podatku od nieruchomości. Wzrost wynagrodzeń, cen i danin publicznych, niewątpliwie przekłada się na zwiększenie kosztów realizacji egzaminów państwowych na prawo jazdy. Wzrastają też koszty zakupów i utrzymania floty pojazdów oraz funkcjonowania systemu teleinformatycznego obsługującego proces egzaminowania. Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego z terenu województwa lubelskiego zwracają również uwagę na wzrost kosztów prowadzenia egzaminów m.in. w zakresie kat. AM, A1, A2 lub A, w związku z koniecznością zaangażowania dodatkowego pracownika. Związane jest to ze zmianą przepisów w tym zakresie, określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie egzaminowania osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez egzaminatorów oraz wzorów dokumentów stosowanych w tych sprawach (Dz. U. z 2023 r. poz. 2659 oraz z 2024 r. poz. 56), które uniemożliwią prowadzenie pojazdu egzaminacyjnego przez egzaminatora.

Należy mieć na względzie, iż przychody z opłat za egzaminy na prawo jazdy powinny gwarantować możliwość modernizacji i utrzymania infrastruktury służącej do przeprowadzania egzaminów. W budynkach i na placach manewrowych w Wojewódzkich Ośrodkach Ruchu Drogowego konieczne jest przeprowadzenie niezbędnych prac zapewniających bezpieczne prowadzenie egzaminów państwowych na prawo jazdy. W związku z planowaną zmianą przepisów dotyczących warunków technicznych pojazdów do przeprowadzania egzaminów na kategorię C+E prawa jazdy, Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego będą musiały posiadać ciągniki siodłowe z naczepami. Niezbędna może okazać się wymiana bądź modernizacja serwerów oraz stacji roboczych służących do przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy, jak też dostosowanie placów manewrowych.

Ponadto zgodnie z ustawą z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, w niniejszej uchwale w sprawie określenia wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminu państwowego na prawo jazdy w województwie lubelskim zostały uwzględnione koszty rzeczowe i osobowe związane z przeprowadzaniem egzaminów państwowych (art. 56a ust. 2).

Na podstawie kalkulacji przeprowadzonych przez Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego w Białej Podlaskiej, Chełmie, Lublinie i Zamościu, wyliczone zostały koszty jednostkowe egzaminów na prawo jazdy dla poszczególnych części egzaminu, tj. teoretycznego i praktycznego, z uwzględnieniem kategorii prawa jazdy, za okres od kwietnia 2023 r. do lutego 2024 r., tj. po określeniu wysokości opłat przez Sejmik Województwa Lubelskiego. Zaznaczyć jednak należy, że w Wojewódzkich Ośrodkach Ruchu Drogowego koszty związane z przeprowadzaniem egzaminów na prawo jazdy rozlicza się dla całej działalności egzaminacyjnej, nie zaś w podziale dla poszczególnych kategorii prawa jazdy.

Koszty rzeczowe i osobowe zostały skalkulowane według następującej metodologii dla części teoretycznej:

1. ogółem ilość przeprowadzonych egz. teoretycznych x aktualna cena egz. teoretycznego =
przychody z tytułu przeprowadzonych egz. teoretycznych
2. $\frac{\text{przychody z tyt. prowadzonych egz. teoret. (obliczone wg. wzoru nr 1)}}{\text{ogółem przychody z egzaminów (ilość egzaminów x cena)}} =$
% udział kosztów egz. teoretycznych w ogólnych przychodach
3. $\frac{\text{koszty ogółem „czwórki”* (bez kosztów szkoleń BRD) x uzyskany \% (obliczony wg wzoru nr 2)}}{\text{ilość egzaminów teoretycznych}} =$
koszt 1 egzaminu teoretycznego

* „czwórki” – wszystkie koszty rodzajowe (bez kosztów szkoleń, BRD i innej działalności nie związanej z egzaminowanej np. prowadzenie myjni, stacji itp.),

w taki sam sposób wyliczono egzaminy praktyczne.

W Wojewódzkich Ośrodkach Ruchu Drogowego z terenu województwa lubelskiego, koszty jednostkowe egzaminów na prawo jazdy w okresie od kwietnia 2023 r. do lutego 2024 r., kształtowały się następująco:

1. dla części teoretycznej egzaminu wynosiły: od 51,43 zł do 54,47 zł;
2. dla części praktycznej egzaminu, z uwzględnieniem kategorii prawa jazdy wynosiły:
 - a) AM, A1, A2, A, B, B1, B96: od 200,75 zł do 217,73 zł;
 - b) T: od 195,55 zł do 217,73 zł;
 - c) B+E, C, C+E, D: od 250,94 zł do 272,16 zł.

Kalkulując koszty rzeczowe i osobowe uwzględniono przypadki prowadzenia egzaminów państwowych na prawo jazdy pojazdami ośrodków szkolenia kierowców, o których mowa w art. 53 ust. 4a ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami. Przeprowadzona analiza wykazała, że Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego nie ponoszą w takich przypadkach kosztów zużytego paliwa, jednak mają obowiązek zabezpieczenia pojazdów egzaminacyjnych na wypadek awarii pojazdu lub systemu rejestrującego przebieg egzaminu w pojeździe podstawionym na egzamin przez ośrodek szkolenia kierowców.

Ponadto przeprowadzenie egzaminu przy wykorzystaniu pojazdu ośrodka szkolenia kierowców generuje wyższe koszty osobowe, niż w przypadku użycia do egzaminu pojazdu pozostającego w dyspozycji WORD. Każdy pojazd podstawiony na egzamin na wniosek osoby egzaminowanej podlega przyjęciu przez pracownika WORD, polegającego na oględzinach stanu technicznego pojazdu, sprawdzeniu działania urządzenia rejestrującego przebieg egzaminu, jak również dokumentacji dopuszczającej pojazd do ruchu i obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Ww. koszty osobowe przewyższają koszty paliwa użytego do przeprowadzenia egzaminu przy wykorzystaniu pojazdu będącego w dyspozycji ośrodka egzaminowania.

Wysokość opłat wskazana w §1 niniejszej uchwały, umożliwi realizację zadań Wojewódzkich Ośrodków Ruchu Drogowego z terenu województwa lubelskiego bilansując aktualnie ponoszone koszty, z uwzględnieniem przewidywanego ich wzrostu.

Biorąc pod uwagę powyższe, podjęcie uchwały określającej nowe stawki opłat za przeprowadzenie egzaminów na prawo jazdy, do wysokości wskazanej w §1 niniejszej uchwały, jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) uchwała podlega publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Natomiast w myśl art. 4 tej ustawy, akty normatywne, zawierające przepisy powszechnie obowiązujące, ogłaszane w dziennikach urzędowych wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia ich ogłoszenia, chyba że dany akt normatywny określi termin dłuższy.

Projekt uchwały jest aktem prawa miejscowego i podlega konsultacjom, zgodnie z uchwałą nr XLVII/824/10 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 10 września 2010 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania projektów aktów prawa miejscowego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 124, poz. 2157, z późn. zm.).